

KRATKOTRAJNI UČINAK FIZIKALNOG TRENINGA NA TEMPOROMANDIBULARNI ZGLOB U BOLESNIKA S REUMATOIDNIM ARTRITISOM I ANKILOZANTIM SPONDILITISOM (Short-term effect of physical training on temporomandibular joint disorder in individuals with rheumatoid arthritis and ankylosing spondylitis)

U praćenje je uključeno 28 bolesnika s reumatoidnim artritisom i 32 bolesnika s ankilozantnim spondilitisom koji su imali znakove afekcije temporomandibularnih zglobova. Uz zdravstvenu anketu, učinjen je klinički pregled i laboratorijski testovi. Bolesnici su podjeljeni, obzirom na fizikalni trening na 2 skupine. E skupina je primala puni terapijski program, (vježbe s otporom i bez otpora), a C skupina je služila kao kontrolna. Obje su skupine ispitanika praćene 3 tjedna. Bolesnici skupine E znatno su više mogli otvarati usta i manje su imali disfunkcijske poteškoće nego bolesnici iz kontrolne skupine (Tegelberg A. i Koop S. Acta Odontol Scand 46:49—56, 1988).

Ivo Jajić

TRANSKUTANA ELEKTRIČNA STIMULACIJA (TENS) (Djelotvornost terapije kod kuće u ovisnosti sa čestoćom primjene) TRANSKUTANE ELEKTRISCHE NERVENSTIMULATUON (TENS) (Wirksamkeit der Heimtherapie in Abhängigkeit von der Anwendungshäufigkeit)

Glavne indikacije za primjenu TENS-a su muskuloskeletalni bolovi, posttraumatski bolovi, neuralgije, tupi i fantomski bolovi, smetnje cirkulacije, bolovi kod karcinoma. Autor je polazeći od publikacija različitih autora o efikasnosti aparata za TENS vršio ispitivanje kod bolesnika, kod kojih je zakazalo liječenje sa TENS-om u evaluaciju da li je aparat kod kuće dovoljno dugo i korektno primjenjen.

Istraživanje je pokazalo da su bolesnici nakon 1—2 mjeseca predali svoj aparat zbog neefikasnosti. Da bi to zapažanje autor kvantitativno procijenio vršeno je ispitivanje kod 151 bolesnika, gdje je kod 86 bolesnika nakon redovite primjene bilo djelotvorno još nekoliko mjeseci. Kod 65 bolesnika nije registrirano nikakvo zadovoljavajuće djelovanje, a daljnjim ispitivanjima je konstatirano da je samo kod 10 bolesnika TENS redovito primjenjen. Veliku pažnju kako autor zaključno navodi treba posvetiti adekvatnoj suradnji s bolesnikom. (TH. Floter, Therapie-woche, 1986; 36:4456—59).

Mirjana Miko

BALNEOLOGIJA DANAS (Balneologie heute)

Unatoč mnogim ispitivanjima i mnogobrojnim spoznajama o mehaničkim, kemijskim i termičkim djelovanjima komponenti mineralnih voda, naravi izvora i peloida diferencijalna balneoterapija pojedinih reumatskih bolesti je još uvijek pretežno empirijska.

Djelovanje balneološkog tretmana se objašnjava vazomotornom reakcijom, sekrecijom znoja, izmjenom metabolita preko kože, lokalnim djelovanjem iona na kožu.

Kontraindikacije za primjenu balneoterapije:

1. Klinički znakovi akutnog recidiva kao i otekleline zglobova, hipretermni zglobovi, sinovitis i febralna stanja.
2. Ekstremno visoke vrijedosti sedimentacije eritrocita i tendencija porasta sedimentacije eritrocita. Konstantno povišena sedimentacija eritrocita tijekom reumatoidnog artritisa i ankilozantnog spondilitisa ne govori protiv balneološkog tretmana
3. Izražena leukocitoza s pomakom u lijevo.
4. Jako povišeni C reaktivni protein